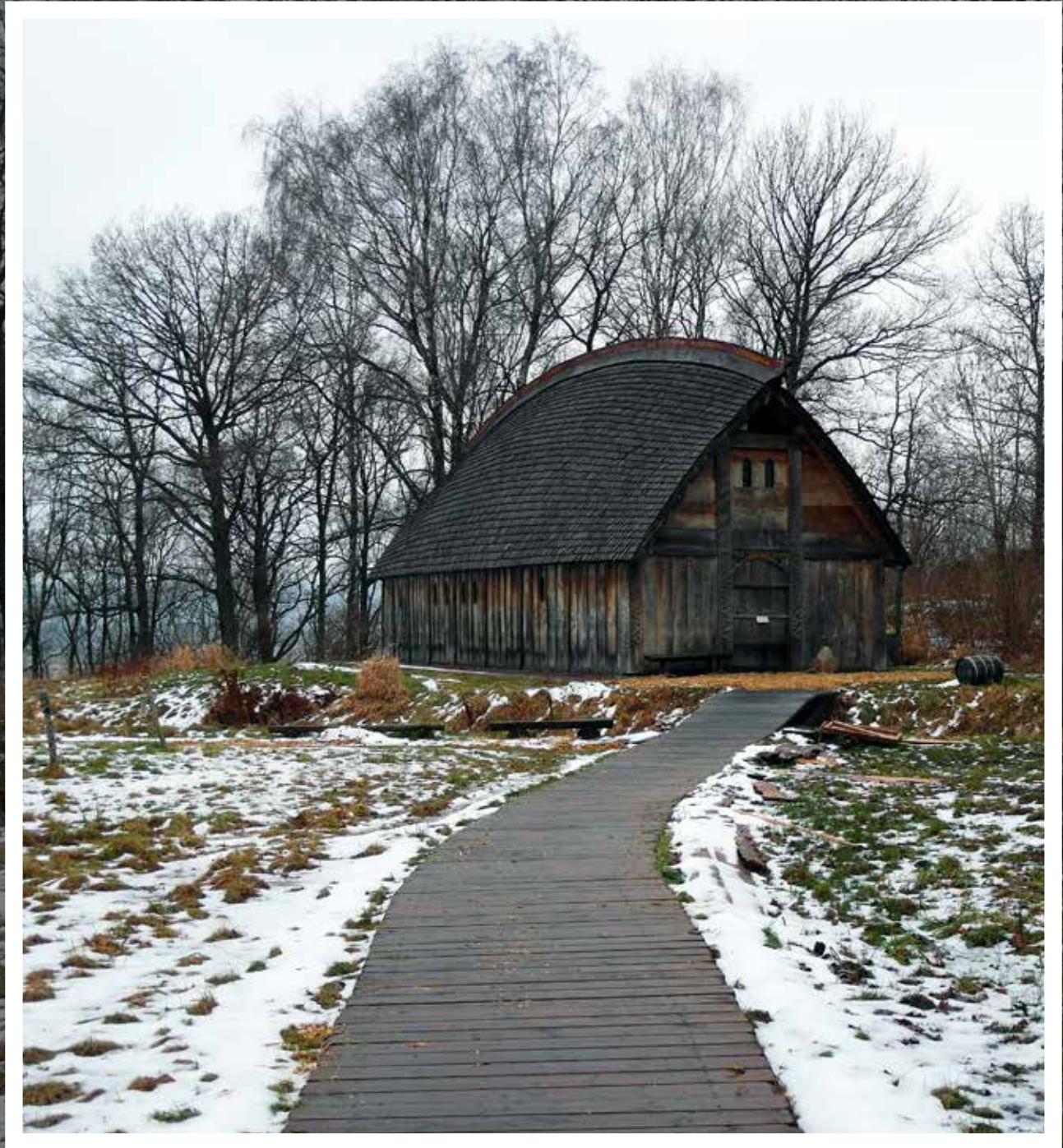

Ale Vikingagård

- om utveckling av ett besöksmål.

Redovisning av Västarvets uppdrag
2013-05-07
Projektansvarig: Lars-Erik Hammar

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
VÄSTARVET

Ale Vikingagård

- om utveckling
av ett besöksmål.

Redovisning av Västarvets uppdrag 2013-05-07
Projektansvarig: Lars-Erik Hammar

Innehållsförteckning

Förord	7
Intervjuundersökning av fyra forntidsgårdar	8
Bronsåldersgården, Vitlycke	
Hornbore By, Hamburgsund	
Ekehagens Forntidsby, Falköping	
Kompletterande uppgifter om andra forntidsgårdar	9
Medeltiden Värld, Götene	
Lejre och Ribe, Danmark	
Lägesrapport vid nämndmöte 20 februari	10
Lödöse museums erbjudande	
Vikingagården, Ale	11
Exponering och synintryck	
Butik och Kafé	
Gillen och evenemang	
Lönsamhet, Leaderprojekt och ideellt engagemang	
Sammanfattande förslag till utvecklande åtgärder	13
Förslag till åtgärder	
Förfrågningsunderlag inför upphandling	15
Bilaga 1	17

Förord

Under hösten 2012 påbörjades samtal mellan företrädare för Ale kommun och Västarvet avseende framtiden för Ale Vikingagård (nedan kallad Vikingagården). Man hade i kommunen diskuterat lämplig framtida driftsform och under året också uppdragit åt ansvarig sektor att:

»Kultur- och fritidsnämnden uppdrar åt sektorn att ta fram ett förfrågningsunderlag som kan ligga till grund för att lägga ut driften av Vikingagården på en eller flera externa aktörer.«
(2012-09-24)

Frågan ställdes till Västarvet om möjlighet till stöd och hjälp i processen vilket Västarvet accepterade:

»Uppdragstagaren åtar sig att utföra förfrågningsunderlag inför upphandling av drift av Ale Vikingagård i enlighet med detta avtal och upprättad uppdragsbeskrivning.«
(2012-12-20)

Som projektledare utsågs övertecknad Lars-Erik Hammar som påbörjade arbetet i slutet av året. Arbetet fick två inriktningar. Den ena inriktningen var att undersöka jämförbara förfrågningsunderlag för att finna rätt ansats och tydlighet i förfrågan. Den andra inriktningen handlade om att ge en så rättvis bild som möjligt av jämförbara anläggningar i Västra Götalandsregionen. Bakgrunden var ett antagande och en känsla av att verksamheter av Vikingagårdens slag har haft svårigheter med drift och ekonomi på andra håll och att det vore väsentligt att Ale kommun får en rättvis bild av organisationer och driftsformer som finns i vår närhet.

Intervjuundersökning av fyra forntidsgårdar

En inventering med intervjuer med verksamhetsansvariga vid de olika forntidsgårdarna genomfördes under januari och resultaten ses i Bilaga 1.

Sammanfattningsvis har fyra s.k. forntidsgårdar undersökts; Hornbore By i Hamburgsund, Bronsåldersgården vid Vitlycke museum, Ekehagens forntidsby nära Falköping samt Vikingagården i Ale. Olika former av drift har genomförts och prövats vid flera av gårdarna.

Bronsåldersgården, Vitlycke

Endast Bronsåldersgården kan i detta sammanhang betecknas som »problemfri drift« då denna är en del av Vitlycke museums verksamhet i Världsarvsområdet Tanum. Besöksanledningen är då inte gården i sig utan kommunens många hällristningar, tillsammans med museet. Gården blir på så sätt »gräddes på moset« och ofta lite av en trevlig överraskning för besökare. Sedan flera år huserar en förskoleverksamhet, en »uteförskola« här, vilket ger liv åt anläggningen året runt.

Hornbore By, Hamburgsund

För Hornbore By har olika driftformer prövats efter att den förening som drog igång verksamheten gick i konkurs ca 2005. Idag är Byn i praktiken stängd och markägaren (som också äger byggnader m.m.) får i år skapa ny verksamhet sedan en privat gillesverksamhet avslutades vid årsskiftet. Även här finns en »uteförskola« på plats som delvis använder sig av den historiska miljön i sin verksamhet.

Ekehagens Forntidsby, Falköping

Ekehagen är den äldsta och mest kända forntidsbyn med ca 10 000 elever som besöker anläggningen från ett omfattande upptagningsområde med Storgöteborgs skolor som väsentlig »kundkrets«. Här har man prövat extern affärsverksamhet för kafé/restaurang med resultat som inte infriat beställarens förväntningar. Därför har man återtagit ansvaret för denna verksamhet. Nu står man inför en förväntad positiv förändring i att Falköpings museum och Ekehagen slås samman under en hatt. I och med detta hoppas man från båda håll på en verksamhetsutveckling.

Kompletterande uppgifter om andra forntidsgårdar

Medeltidens Värld, Götene

Av ovanstående kan man ana att en forntidsgård har stora svårigheter att leva på egna intäkter om man inte har ett museum (eller kommun) bakom sig. Exempelen från vår region visar att det krävs mer resurser än man först anar för att denna mycket »smala« verksamhet ska överleva – och utvecklas. Det finns en »historisk anläggning« till i vårt område men som inte undersökts i detta sammanhang. Medeltidens Värld utanför Götene har ju gett eko i nyhetsflödet under flera år och varit under ingående granskning i media. Det är lätt att se denna anläggning som ett typiskt exempel där externa intressenter kommer in med mer profit- än historiskt intresse. Detta är möjligen orättvist men Medeltidens Värld kan ändå ses som ett varningstecken. Det krävs mycket stora investeringar för att en så speciell verksamhet ska kunna få långsiktigt liv. Ett långsiktigt liv efter att de första entusiasterna och eldsjälarna lagt ned både själ, hjärta och plånbok i inledningen då allt flöt på och alla var överens om vision och praktisk målsättning.

Lejre och Ribe, Danmark

Efter önskemål gjordes också en hastig undersökning av förhållandena vid två danska historiska gårdar, Lejre och Ribe. Den förra kan ses som ursprunget till alla liknande företeelser och »replikbyggen« i Norden med i stort sett samtliga historiska epoker presenterade i landskapet medan den senare fokuserar på den danska vikingatiden. »Sagnlandet Lejre er stiftet i 1964 for at skabe ny viden om fortiden ved forsøg«, som det står på deras hemsida. Idag är Lejre inte bara en experimentgård utan en viktig publikdragare i regionen och här finns numera även konferens-möjligheter för företag m.fl. Beslut är nu taget på att bilda Nationalparken Roskilde-Lejre.

>> Se vidare: <http://www.sagnlandet.dk/>

I Ribe, Danmarks och faktiskt Nordens äldsta stad, skapade man 1992 Ribe Vikingecenter med praktiska publika upplevelser och attraktioner över 1000 år, från 700 till 1700. Liksom i Lejre riktar man sig både till den egna regionens skolor och till vuxna besökare från både Danmark och utlandet. Deras vikingamarknad är vida berömd och lockar sentida »vikingar« från alla Nordens länder. Även här finns en Nationalpark, Vadehavet, som förstärker sevärdhetens betydelse.

>> Se vidare: <http://ribevikingecenter.dk/da/forside.aspx>

Båda platserna är goda exempel på framgångsrika koncept; forntidsgårdar där man konsekvent byggt upp verksamheter med »äktetskänsla«, knutit viktiga kontakter för ämnesmässig och turistisk utveckling och efterhand blivit en stolthet för sin bygd och region.

Inför fortsatt verksamhet för vikingagården vore en studieresa till dessa framgångsrika danska besöksmål en god nystart för att inspirera till egen framgång. En nystart för politiker, tjänstemän och, inte minst, vikingagårdens personal.

Lägesrapport vid nämndmöte 20 februari

Ovanstående inventering, där även Ale Vikingagård innefattades och med sammanfattande analys, presenterades för Kultur- och fritidsnämnden vid sammanträde 2012-02-20. Samtidigt presenterades en nyhet i att Lödöse museum erbjöd samverkan inom det pedagogiska området redan för sommarsäsongen 2013. Detta mottogs med stort intresse varför uppdraget till Västarvet kompletterades sålunda:

»Ordföranden föreslår Kultur- och fritidsnämnden att uppdra åt sektorn att fortsätta arbetet med att ta fram beslutsunderlag för vidare utredning i frågan kring driftsform av Ale Vikingagård. Underlaget skall innehålla två inriktningar. Dels enligt tidigare uppdrag med förslag till förfrågningsunderlag för eventuell upphandling dels ett nytt förslag med analys kring förutsättningarna för att ingå ett samverkansavtal med Västarvet (Lödöse museum).«
(2013-02-22)

Lödöse museums erbjudande

Dessvärre måste Lödöse museum snart därefter dra tillbaka detta erbjudande. Orsaken var ett uppkommet ekonomiskt problem för Västarvet vars omfattning var sådant att man inte vågade gå in i en avtalsdiskussion med Ale kommun innan man grundligt analyserat orsak till situationen och förslag till dess lösning. Man menar dock att det fortfarande finns tydliga ämnesfördelar med en samverkan och därtill goda förutsättningar för verksamhetsutveckling. Därför vill man från Lödöse museums sida återuppta frågan inför nästa år, 2014. Ett problem i det sammanhanget är att Ale kommun önskar se en ekonomisk plan för samarbetet redan nu då man sitter i pågående budgetarbete för 2014. Men detta menar sig Lödöse museum inte kunna göra innan analysen av den egna situationen är klarlagd. Man kan därför uttrycka det som att projektet åter står på ruta ett, dvs att ta fram ett förfrågningsunderlag för frågan om framtida drift av Vikingagården.

Vikingagården, Ale

Exponering och synintryck

Vikingagården är kanske Ale kommuns viktigaste sevärdhet, byggd delvis via EU-medel 2001 som experimentgård och med tidsmässig koppling till det vikingatida Åskekärrsskeppet vars fyndplats ligger i Göta Älv, inte långt från gården. Även om det saknas koppling till en äkta vikingatida gårds-historia i området menar man att närheten till fyndplatsen av skeppet försvårar satsningen och verksamheten på forntidsgården.

Vikingagården hade 2012 totalt 6 500 besökare varav 2 500 barn upp till 12 år (skolklasser mest). Med tanke på att ombyggnaden av E 45 nu är klar blir sommaren 2013 intressant att analysera utifrån besöksantal. Besökare som tidigare kunde svänga av lättare från den gamla vägen får nu finna sig i att välja en av två avfarter med större avstånd till Vikingagården. Här måste påtalas bristen på visuell kontakt med ämnet »vikingatida gård«. Dels saknas skyltinformation från E 45 innan närmsta avfart, dels är skyltning av själva anläggningen otidsenlig och ganska amatörmässig. Det första synintrycket av anläggningen från vägen är dessvärre en samling byggnader av obekant användning, högar med ved och virke samt en parkeringsplats. Den senare vittnar ändå om att där finns en publik anläggning vilket är en fördel men någon »gård från vikingatiden« ser man inte vilket försvårar beslutet för resenären; är det verkligen värt att köra tillbaka till..? Här måste alla involverade hjälpas åt att skapa en ny inramning och därmed ett förbättrat intryck av tillgänglighet, lockelse och spänning. Här kommer omedelbart en presumtiv extern entreprenör att kräva omfattande förändring och förbättring.

Butik och kafé

Vid samtal med personal på Vikingagården är man stolt över entrébyggnaden med kafé, toalett-service och butik. För en besökare kan utbudet av souvenirer te sig något överdrivet. Antalet artiklar verkar vara alltför många och att många objekt står på samma plats sedan flera år talar sitt tydliga språk. Här kan en noggrann analys av försäljning och genomströmning med säkerhet leda till förslag om begränsning av utbudet. Här är då väsentligt att behålla ett kvalitativt gott utbud för barn som den kanske viktigaste besöksgruppen, sett i ett längre perspektiv. Present- och gåvoartiklar är en annan grupp som ger viktiga intäkter. En professionell analys av den turistiska verksamheten, inklusive souvenirer, kommer att genomföras inom en snar framtid och resultaten härifrån måste analyseras noga. I en byggnad med så pass begränsade utrymmen blir varje kvadratmeter viktig och möjligheten till att öka ytan för kaféet ger kanske mer intäkter än vad souvenirförsäljningen gett hittills.

Gillen och evenemang

De egna försäljningsintäkterna ligger på ca 400 000 kr per år. Av dessa utgör ca 35 000 kr intäkter från souvenirer. Resterande är resultat av guidning av grupper, gillen och olika publika sammankomster.

Utifrån jämförelser med de andra forntidsgårdarna och andra liknande anläggningar torde gillen och ett ökat antal evenemang riktade till grupper och företag vara en presumtiv intäktskälla av stor betydelse. Denna typ av arrangemang är visserligen konjunktur känsliga men kan just därför vara ett valbart alternativ då ett företag väljer mellan »lyxigt« eller »mindre lyxigt« personal- eller kundevenemang.

Lönsamhet, Leaderprojekt och ideellt engagemang

Nu pågår ett Leaderprojekt med syfte att utveckla verksamheten. Denna insats verkar komma lägligt, i rätt tid, då nuvarande verksamhet börjar ifrågasättas från främst politiskt håll. Ja, kanske inte själva verksamheten utan snarare kostnaden för densamma. Vid en konsekvensanalys som genomfördes 2010 visar ansvarig för gården på att en minskning av kommunens ekonomiska stöd med upp emot 500 000 kr får omedelbara och svåra konsekvenser för hela verksamheten. Som framgår tidigare i denna redovisning, är besöksanläggningar av detta slag oerhört vanskliga att få ekonomisk bärkraft i. Tematik och tradition verkar ha format dessa historiska repliker till visserligen spännande och lärande sevärdheter men för en alltför begränsad skara besökare. Därför är just ett Leaderprojekt ett ypperligt verktyg för att skapa pånyttfött intresse för ideellt engagemang samtidigt som gamla drömmar kan realiseras.

Att kunna fira taklagsfest för en ny hövdingahall är väl en sådan dröm och som kräver betydligt större insatser än ett Leaderprojekt. Även om en betydande del virke redan ligger och väntar. Om det är något som kan komma att lyfta verksamheten, om byggnaden får rätt placering i landskapet, är det en hall som på långt synhåll skapar nyfikenhet och lockelse för både närboende och mer långväga besökare. Att idogt verka för att förverkliga detta bygge borde vara alla Alebornas stora uppgift, alltifrån politiken till ideellt verksamma. Kan man därtill samla fler publika aktiviteter till området och gårdens närhet – med synintryck från väg E 45 – skapar man på sikt en plats med potential för betydligt fler besökare. Leaderprojektet är därför ett gott initiativ som kan ses som en inledande insats för ett återuppväckt engagemang för vikingagårdens utveckling.

Sammanfattande förslag till utvecklande åtgärder

Denna uppgift var inte specifikt en del av Ale kommuns ursprungliga uppdrag till Västarvet men utifrån inventeringen av jämförbara forntidsgårdar i regionen och i samråd mellan erfarenheter inom Västarvet vill vi peka på möjligheten att Ale kommun kan skapa betydligt bättre förutsättningar för en framgångsrik verksamhet vid Vikingagården. Oavsett om det är kommunen, ideella krafter och/eller privata intressen som leder verksamheten.

I kommunikationen med beslutsfattare och i marknadsföringen är det väsentligt att peka på Vikingagårdens unika läge; i en storstadsregion och samtidigt i en trestadsregion utefter en av regionens mest betydande transportvägar. I detta sammanhang är det viktigt att framhålla personalen på Vikingagården. De är engagerade och kunniga och deras erfarenheter från den dagliga verksamheten, under olika säsonger, och från olika projekt skapar en mycket gedigen kunskapsbank som måste användas rätt i framtiden. Oavsett verksamhetsform och organisation.

Förslag till åtgärder

- Samla tunga argument för framställan till Vägverket i att erhålla brunvit skyltning från väg E 45
- Skapa en gemensam målbild för vikingagårdens framtid bland politiker, tjänstemän och kommuninvånare
- Gör alla Alebor medvetna om att kommunen ser vikingagården som sitt främsta besöksmål
- Skapa en attraktiv entré till gården med tydliga synintryck från väg E45
- Samla fler publika verksamheter till Vikingagårdens område för ökat utbud och variation
- Låt granngården utvecklas till t.ex. ett alternativt besöksmål för gårdshistoria, natur, djurhållning och lärande för alla åldrar
- Begränsa antalet souvenirer/artiklar och med fokus på familjer med barn/ungdom
- Utöka kafédelen i butiken för fler sittande gäster, med filmhörna för yngre
- Påbörja samverkansdialog med andra museiorganisationer så snart möjligheten uppenbarar sig, t.ex. Västarvet och Göteborgs Stadsmuseum
- Undersök möjligheterna att erhålla ett regionalt uppdrag för verksamheten
- Undersök möjligheter till samverkan med Göteborgs Universitet
- Lagg kraft på att förverkliga bygget av hövdingahallen
- Utveckla gilles-konceptet som ett tydligt alternativ till konkurrenternas dyra evenemang

- Forma tidsbegränsade projekt, såsom Leader, till att skapa ideellt engagemang i kommunen
- Fånga alla möjligheter att skapa relevanta projekt i samverkan med andra grupperingar
- Möjliggör att alla Ale kommuns elever i relevant ålder besöker gården för upplevelser och lärande
- Skapa »vi-känsla« och samhörighet för Vikingagården genom att bjuda in Aleborna minst en gång varje år till historisk »kommunfest«
- Undersök intresset från slöjdare och hantverkare att arrangera vintermarknad på gården

Förfrågningsunderlag inför upphandling

Det ursprungliga uppdraget till Västarvet, att formulera ett förfrågningsunderlag inför eventuell upphandling, drogs tillbaka vid möte med Arbetsutskottet för Kultur- och Fritidsnämnden 30 april. Den genomförda intervjuundersökningen har stärkt allas uppfattning om entreprenörers förmodade svaga intresse för denna typ av verksamheter med tveksamma förtjänster. Slutarbetet koncentrerades istället till att, tillsammans med berörda, lägga förslag till verksamhetsutvecklande åtgärder för vikingagården. Här har den jämförande studien av övriga historiska gårdar i regionen bildat underlag liksom intervjuer och samtal med såväl politiker som tjänstemän inom kommunen.

Undertecknad projektledare kommer att presentera resultatet vid nämndmöte 12 juni. Slutredovisningen överlämnas nu till Kultur- och Fritidsnämnden i Ale kommun för granskning.

Därmed kan Västarvet anse sitt uppdrag som slutfört.

Vänersborg 2013-05-07
Gunilla Eliasson
t.f. förvaltningschef

Uddevalla 2013-05-07
Lars-Erik Hammar
projektledare

Sammanfattning av verksamheten vid Ale Vikingagård

Profilområde/tema: Vikingatid, upplevelseanläggning med pedagogisk inriktning

Kommun: Ale

Socken/församling:

Fastighet: Olof Persgården i byn Häljered

Verksamhetsstart: Augusti 2001

Driftsform idag: En verksamhet inom Kultur och fritid, Ale kn.

Driftsform från start: Treårigt EU-projekt (via Europeiska socialfonden) inom Utbildning-Kultur-Fritid i Ale kn. Olika projekt, bl.a. tillsammans med andra forngårdar i Sverige och i Skandinavien höll verksamheten levande under de första fem åren. Under flera år fungerade det som en egen enhet direkt under kommunstyrelsen.

Informant: Johannes Jägrud 2012-12-18

Gården består av ca sju byggnader varav två historiska repliker på en yta av ca 3,5 hektar varav det centrala aktivitetsområdet är på ca 2 hektar. Till våren byggs dessutom ett s.k. visningshus såsom carport för bl.a. filmvisning. Man har också ett stort förråd för rekvisita, typ kläder m.m. Båtar ägs av Sällskapet Vikingatida skepp.

Marken ägs av Ale kommun medan de vikingatida husen ägs av Kulturverket under Kultur och Fritid.

Profilen är en upplevelseanläggning med pedagogisk inriktning och med politisk styrning.

Ale kn ville »sätta Ale kn på kartan« från början genom att uppmärksamma Äskekärrskeppets fyndplats. Tema 950-talets historia med en stormansgård med Tissö (Tyrö) i Danmark som förebild. Från början fanns ingen utpekad målgrupp utan hantverket och byggnationen var det viktiga för de långtidsarbetslösa i aktuellt EU-projekt (Soc.fonden), då även med olika utbildningsavsnitt.

Man har bokade grupper hela året, mest i form av företags-kick-offs. Dessa arrangeras idag i ett nytt samarbete med eventbolag. I april startar arrangemang med skolor fram till början av juni med ca 1 klass/dag 4 dgr/veckan. I maj arrangeras en vikingatida marknad. Efter midsommar är det öppet 6 dgr/v augusti ut, därefter bokade skolklasser.

Verksamheten har 6,5 heltidsanställningar med tillfälligt anställda i samband med särskilda insatser. Dessutom 18–22 ungdomar som är sommaranställda via Fritidsförvaltningen som med

Bilaga 1: Fyra forntidsgårdar

egna medel engagerar dessa för ca 75 tim/2veckor/pers. Ideellt engagerade kommer framförallt i anslutning till marknaden i maj. Nystartat Leaderprojekt skapar ännu fler ideella i nästa led. Vikingagrupper samverkar ofta i evenemang hos varandra.

Man har inga egna djur utan lånar in bisamhällen och privata får på kommunalt bete. Två Linderödsgrisar fanns här under sommaren 2012.

Antal besökare 2012 var 6 500 varav 2 500 barn upp till 12 år (skolklasser mest). Man har ingen statistik för kvinnor resp män men siffrorna ligger förmodligen ganska rättvist fördelade med ca 2 000 män och lika många kvinnor.

Tillgänglighet för rörelsehindrade är god, med nya ramper och toaletter entrébyggnaden, planerade i samarbete med handikapporganisationer. Dörrar, toastolar m.m. är färgsatta med tanke på synskadade. Här finns även texter med blindskrift.

I området finns fyra informationsskyltar i anslutning till rampen samt en skylt vid skålgropsstenen. Till sommaren finns broschyr och karta över kulturen i hela Ale där också vikingagården presenteras. Det finns också information på Västsvenska turistrådets hemsida. Bokningar går dock ännu inte att göra. Denna sida kommer man också åt via länk från Ale kn:s hemsida.

För vuxna erbjuder man i första hand kick-offs och guidade vandringar med tex bussgrupper. Vandringarna kan också innefatta pedagogisk aktivitet i form av pilbågsskytte, yxkastning, tillverka pärlhalsband, prova vävning m.m. För barn erbjuder man pedagogisk lärandeupplevelse under främst 4:e klass. Vikingagården är den främsta lärandemiljön men det finns även »herrepåtäppan-lek« och hinderbana.

Av områdets fyra lokaler har två uppvärmning och därmed tillgängliga året runt.

Omslutningen ligger på ca 3 milj/år. Man har årliga bidrag från Ale kn om ca 2 milj/år varav hyreskostnad ca 1,5 milj. Man får också särskilda bidrag via pågående Leaderprojekt för verksamhetsutveckling om ca 0,5 milj/år.

De egna intäkterna ligger på ca 400 000 kr samt ca 600 000 kr i arbetsmarknadsmedel såsom »lönebidrag«. Den egna souvenirförsäljningen ligger på ca 30-40 000 kr/år. Då man inte har någon förening e.l. finns inga medlemsavgifter/intäkter. Inte heller hyresgäster/intäkter.

Tydliga samarbeten sker med andra lokala föreningar men annars mest med vikingagrupper i samband med marknader etc. Mer tillfälligt samarbete hade man med Lödöse museum för några år sedan i samband med konceptutveckling för att ta emot kryssningsfartyg.

Störst behov av verksamhetsutveckling finns i att bygga hövdingahallen såsom var tänkt från början, men också någon typ av gästboende som kan ta emot turister såsom ett »ytterby« i vikingastil. Idag finns virke för hallen till ett värde av ca 500 000 kr.

Det största problemet idag är brist på medel från kommunen. Dessa täcker inte årskostnaden vilket hindrar en verksamhetsutveckling. År 2011 minskades bidragen med 0,5 milj. Ett annat problem är begränsning i vad man kan göra, särskilt för de som varit här tidigare och som önskar lite nytänkande och utveckling. Här är hövdingahallen ett hett önskemål. Olika Leaderprojekt har varit och är en del i försöken att utveckla verksamheten.

Underhållsplan saknas varför behoven kommer efterhand, t.ex. svampangrepp på långhusets tak

i somras. Detta är nu det primära underhållsbehovet, men taket i sig självt kräver också underhåll. Slitage på stengolvet är ett annat område och markunderhåll med röjning, slätter, djurbete etc.

Det finns parkering för ca 40 bilar och två bussar (de senare samtidigt nyttjade som personal-parkering), däremot inga särskilda platser för husbilar o.l.

Man driver ett kafé och har fem besökstoletter. Det finns inga särskilda matplatser för medhavd mat men på vikingagården finns eldplats ute och plats erbjuds även inne.

Sophantering sköts av Ale kn och man har tre fraktioner för återvinning. Man är ansluten till kommunalt VA till Älvängen.

Man önskar vara miljömedveten i hela sin verksamhet även om inga riktlinjer finns. Man håller högre nivå än kn i övrigt, menar man. Det finns önskemål om att handla mer ekologiskt men där sätter kommunens upphandlingsregler stopp. Omtanken om miljö och kretslopp är hög, särskilt i vikingagården där allt skräp tas med hem pga av avsaknad av papperskorgar o.l. Man försöker också att begränsa mobiltelefonanvändning via egna restriktioner.

Övriga synpunkter

Tidigare fanns uppdrag att öka besöksantalet med 20%. För att öka antalet besökare har en utredning om möjligheter till etablering av campingplats varit på tapeten. Man måste nog dra ner förväntningarna på vad en entreprenör kan åstadkomma. Bra att sätta Ale på kartan, men kanske inte så som Götene gjort...? Lyssna på ungdomen, det finns en reenactmententusiasm bland många unga idag (översätts med historiskt återskapande). Detta borde kommunen bemöta tillsammans med de yngre.

Sammanfattning av verksamheten vid Bronsåldersgården, Vitlycke museum

Profilområde/tema: Bronsåldern, arkeologisk försöksanläggning och experimentgård.
Ingår i Världsarvet Tanums hällristningar

Kommun: Tanum

Socken/församling: Tanum

Fastighet: Vitlycke

Verksamhetsstart: 1986

Driftsform idag: Regional förvaltning, del av Västarvet/Vitlycke museum

Driftsform från start: Publik verksamhet med Bohusläns museum, Uppsala Universitet, Raä, Tanums kn

Informant: Inger Persson, Hans Lundenmark 2012-12-03

Gården består av två byggnader, fyra byggnadskonstruktioner samt tillverkade gärdesgårdar, djurfällor, stenlagda vägar m.m. Fastigheten innefattar ca 18 hektar varav gården med hustomten och skogen upp till offermossen är ca 4,5 hektar.

Marken ägs av Stiftelsen Bohusläns museum (fastighet och samlingar) och styrs via den politiskt tillsatta styrelsen för Bohusläns museum vid sidan av Västarvet såsom förvaltning för verksamhet och personal.

Det har funnits museum vid Vitlycke sedan 1976 då Hällristningsinstitutet i Tanum bildades som ett samarbetsprojekt mellan Bohusläns museum, Riksantikvarieämbetet, Uppsala universitet och Tanums kommun. Tanken var att förena ett forskningsinstitut med ett publikt museum. Bohusläns museum ville uppmärksamma hällristningarna i Tanum genom en etablering av en försöksanläggning där studenter och lägerskolor skulle få möjlighet till lärande genom praktiska experiment. Idag kännetecknas verksamheten mer som möjlighet till upplevelser för unga människor och deras aktiva föräldrar. Man köpte arbetsbaracker från Uddevallavarvet ca 1977 som fungerade som museibygnader fram till nuvarande museibygnad stod färdig 1998. Det första bronsåldershuset byggdes 1986 genom projektsamarbete och studiecirkelverksamhet via Vuxenskolan med stöd från Bohuslandstinget, Tanums kommun och Bohusläns museum.

Verksamhet bedrivs året om, med Tanums kommuns förskoleverksamhet och bokade grupper. Under sommaren utökas verksamheten med praktisk museiverksamhet och pedagogiska arrangemang samt guidade vandringar. Både i bronsåldersgården och ute bland hällristningarna.

Verksamheten har under vintern sex anställda och under sommaren 13 anställda samt arrendatorer i Vitlycke museums restaurang Skålgropen. Inga ideellt engagerade.

Man brukar ha djur i hägnader, under föregående år 15 pälsfår och två Linderödsgrisar.

Antal besökare 2012 var 91 000 till museet, varav ca 60 000 går in till bronsåldersgården.

Lägerskolorna lockade 58 skolklasser under 330 lektionstimmar och med 1 500 deltagare.

Tillgänglighet för rörelsehindrade är begränsad då själva gården med omgivning är naturmark. Till museet är däremot tillgängligheten optimal. Det finns inga särskilda anordningar för syn- eller hörselskadade i själva bronsåldersgården. Museets digitalguider kan dock fungera som informationskällor om hållristningarna rent allmänt.

I området finns nio informationsskyltar med text samt tre med endast bildinformation. Varje sommar produceras ny broschyr med program och historisk information och karta över Världsarvsområdet. Man har egen hemsida och del i Västarvets hemsida. Tillsammans med externt företag har man också utvecklat information via handburna digitalguider som finns att hyra på museet. Det finns ännu ingen särskild mobilapplikation.

För vuxna erbjuder man guidade vandringar, dagtid och nattetid till ristade hällar och offermossen. Man har hantverksdemonstrationer, företagsevent, pilbågsskytte m.m. För barn erbjuder man Arkeologiskolan, lägerskolor, pilbågsskytte m.m. via bokade klassarrangemang. Hela bronsåldersgården är en lärande miljö.

Inom gården finns inga uppvärmda hus, däremot i förskolans egen byggnad strax utanför.

Intäkter och kostnader för själva gårdens verksamhet, souvenirförsäljning m.m. är omöjliga att särskilja rättvist då allt ligger inom Vitlycke museum som har gratis entré. Inga medlems-

Bilaga 1: Fyra forntidsgårdar

avgifter eller särskilda bidrag utgår utan Västarvet står för all verksamhet vid sidan av förskolan där Tanums kn hyr sin lokal och del av personalkostnad riktad till förskolebarnen med ca 65 000 kr/år. Denna verksamhet får ses som ett viktigt samarbete. Dessutom har man samarbete med Grebbestads Folkhögskola from 2013.

Verksamhetsutveckling önskas med ännu ett långhus, då med övernattningsmöjligheter och köksutrustning. Detta skulle skapa nya möjligheter till fler besökare/grupper och ökade intäkter. Kostnadsberäkning för detta är ej gjord.

Det största problemet idag är det löpande underhållet. Inom ordinarie budget har man klarat ny dränering vilket ger marken bättre bärighet som tål slitaget. Ett annat problem är begränsad ekonomi och därmed för lite personal sommartid.

Underhållsplan finns och som uppdateras varje år. Primärt underhållsbehov finns nu på det äldre bronsåldershuset.

Det finns parkering för ca 100 bilar, 6–7 bussar men inga särskilda platser för husbilar.

Det finns en toalett i anslutning till gården, i förskolans byggnad, samt fyra i museibygnaden.

I museibygnaden finns restaurang sommartid, utarrenderad till lokal entreprenör. Medhavd mat kan avnjutas i de olika husen och runt eldstäder med ca 50 platser.

För sophantering ansvarar Västfastigheter som fastighetsägare (museibygnaden). Återvinning sker gemensamt med museet, i byggnaden och vid bilparkeringen. Museet har eget avloppssystem med bl.a. septoletter.

Miljömedvetenheten genomsyrar all verksamhet och restaurangen serverar lokalproducerad mat.

Man komposterar och ger grisarna lämplig föda.

Övriga synpunkter

Det är viktigt att ha kännedom om andra liknande anläggningar och skapa nätverk. Inte minst för att hjälpas åt med marknadsföring och att hålla kvalitén hög, med jämförelser till Götene...

Anledningen till att bronsåldersgården är så livaktig är att den inte är det primära besöksmålet utan ett komplement till den egentliga anledningen till besök; Världsarvet med hällristningarna, ett museum därtill, och dessutom en bronsåldersgård. Det är viktigt att ha med underhållskostnaderna från början så att besökarna känner äkthet och omvårdnad.

Målgrupper måste bearbetas för att vidga det geografiska närområdet och även finna nya besöksgrupper. Tanums kommun utmärker sig genom att ha två forntidsgårdar inom sina gränser, från två historiska epoker. Bronsåldersgården och Hornbore By.

Sammanfattning av verksamheten vid Ekehagens forntidsby

Profilområde/tema: Levandegöra förhistorien i rekonstruerade miljöer, med jägarstenålder-bondestenålder-bronsålder-järnålder; 6000 f.kr.–500 e.kr.

Kommun: Falköping

Socken/församling: Åsarp

Fastighet: Alvered 7:18

Verksamhetsstart: 1983

Driftsform idag: Fr.o.m. 2001-02 bildades ett dotterbolag under stiftelsen, Ekehagens forntidsby AB med möjligheter att dra moms inom restaurang/konferensverksamhet. Ofta extra kommunbidrag tidigare för att driften skulle fungera. EfAB drev aktiviteter för ca 50 grupper per år. Mer kommersiella delen med events, kick-offs etc. 2006 lämnade stiftelsen över sin skol- och turistverksamhet till Falköpings kn som fortsätter att driva just skol- och turistverksamhet/museala uppdraget. EfAB drevs mot konkurs (men försattes aldrig i det) och stiftelsen kom i brydsam situation. Kommunen köpte då upp AB. (kursiverad mening sker under 2011-2012).

Driftsform från start: Ideell via hembygdsföreningen i Åsarp. Efter tre år övertog stiftelse driften med stiftelsebildare Falköpings kn. Hbf gavs plats i styrelsen. Hembygdsföreningen i Åsarp tog ansvaret ideellt mot att etableringen skedde i deras socken. Även GU var med från början. Turismutredning i Falköping skapade idén om en stenåldersby mot bakgrund av megalitkulturen i Falköpingsområdet. Pedagogiken var viktig och delaktighet hos besökarna var en förutsättning. Lejre i Danmark var förebild. Experimentell forskning ingick även i konceptet. Även Sparbanksstiftelsen var medfinansiär. Hyddor m.m. byggdes av hembygdsföreningen och husen oftast med extra anställda via olika arbetsmarknadsåtgärder, studiecirklar m.fl.

Informant: Elinor Karlsson 2012-12-07

Gården består av åtta boplatssmiljöer med ca 13 byggnader/hyddor samt tre konstruktioner (framställning av metall och pärltillverkning). Dessutom finns ca tio djurfällor och nio vedskjul på en yta av 11 hektar varav ca 8 hektar för den primära besöksanläggningen.

Marken ägs av Stiftelsen Ekehagens forntidsby, bildad 1986. Verksamheten är politiskt styrd och ansvaret vilar på Falköpings kommun, även underhållet. Stiftelsen äger mark och byggnader. Kultur och Fritidsförvaltningen äger frågan. Ekehagens forntidsby och Falköpings museum kommer att slås ihop till en enhet med en chef.

Bilaga 1: Fyra forntidsgårdar

Målgrupper var från början barn och ungdom via skolor och som turistande familjer. Även mycket »hembygdsföreningsbesökare«. Under sent 90-tal, 2000-tal, gick utvecklingen mot att även utveckla företagsarrangemang och mindre konferenser. Denna verksamhet finns på viss nivå, men har aldrig blivit någon betydelsefull verksamhet. Primär målgrupp idag är fortfarande barn och unga. Genom skolan och barnfamiljer men även ämnesintresserad ordinär »museibesökare«. Vuxengrupper kommer även, via bussar, guidegrupper, aktivitetsgrupper.

Den publika verksamheten pågår i huvudsak från april till oktober, medan underhållet pågår under hela året. Huvudmånad är maj med ca 10 000 elever med hela VG-regionen som upptagningsområde. (Under våren kommer ca 8000 av dessa, resten under hösten) Betalning per elev är ca 200 kr plus busskostnad. Sommarverksamheten innefattar dagligt öppethållande med guidningar m.m. från midsommar till mitten av aug. Ansvarig organisation är Falköpings kommun.

Verksamheten har 5–6 årsarbeten fördelat på upp emot 25 personer, ojämnt fördelade under sommar och vinter. Kärntruppen består av fyra anställda. Kafépersonal ligger utanför (EfAB) och är from 2012 på entreprenad till lokal företagare. Kommunen är inte helt nöjda pga av dåligt utbud, bl.a. stängning mitt i säsongen. Entreprenören har svårt att få det att gå runt p.g.a. för få gäster/besökare. Samma företagare har option även 2013.

Man har ideell samverkan med olika föreningar. Västgiöta hird,(H)järnstollarna (från Tranemo, sköter järnframställningen på Ekehagen). Det finns också påbörjat samarbete med Relfa (teater/livegrupp i fantasy och tomtar/troll). Även personalen jobbar ofta ideellt av eget intresse.

Anläggningen äger numera ett vildsvin, annars inlån av betande lantrasdjur alt. inköp av Linderöds-svin för sommarbete. Nu finns fler vildsvin året runt.

Antal besökare är ca 20000 varav ca 12300 är barn/unga, således en viktig besöksanläggning i Falköpings kommun.

Tillgänglighet för rörelsehindrade är god, huvudbyggnaden är tillgänglig för toa, kafé etc. Ekehagen är tillgänglighetsinventerat, redovisas på hemsida och i tillgänglighetsdatabasen. I byn finns endast naturstigar men vanliga rullstolar fungerar för flertalet miljöer. Att notera: många barn har rullstol. Däremot finns inga särskilda åtgärder för syn- och hörselskadade.

I anläggningen finns fem informationsskyltar med engelsk och tysk text. Dessutom finns över tio mindre skyltar med endast svensk text. Sommarprogrammet presenteras i broschyr, med karta över byn. Webbinformation finns med egen adress under kommunen. Man är även aktiv på facebook.

För vuxna erbjuder man vissa arrangemang såsom föredragskvällar, eldfest, studiecirkel tillsammans med Studieförbundet. Här finns även familjeinriktade arrangemang tillsammans med barnen, såsom bokningsbara gruppaktiviteter (guidningar, femkamper m.m.). För barn erbjuder man vid sidan av skolverksamheten mest familjedagar där alla involveras. Ute i byn finns både bemannade och obemannade aktiviteter för barn under sommaren. Även bokningsbara barnkalas och liknande. Hela byn är anpassad för barns upplevelser och det finns ingen särskild lek miljö.

I anläggningen är det endast entrébyggnad och verkstad som har uppvärmning, inte ute i byn.

2011 drog verksamheten in ca 2 800 000 (mot budgeterade 2 930 000). Kostnaderna stannade på 3 950 000 (mot budgeterat 3 570 000). Nettokostnaden för kommunen blev 1 140 000. 2010 låg

nettokostnaden på ca 900 000. Dessa siffror ska dock ses mot bakgrund av att verksamheten, av olika anledningar, hade tuffa år just 2010–11. Man får årliga bidrag från Falköpings kommun vid behov, beroende på utfallet av årets verksamhet. De egna intäkterna kommer från skol- och turistverksamheter, grupparrangemang, butik o.l. I butiken säljs böcker och repliker för ca 300 000 kr/år. Barnens köp har dock minskat under senare år. Man har också begränsade bidrag från Arbetsförmedlingen avseende lönebidrag. Man har inga medlemsavgifter.

Regelbundet samarbete sker med olika föreningar såsom Västgiöta hird, Järnstollarna (Tranemo, som sköter järnframställningen på Ekehagen). Man har också påbörjat samarbete med Relfa (teater/livegrupp i fantasy och tomtar/troll). Här kan också nämnas Falköpings museum, Vildmarksgymnasiet i Hyltebruk (varifrån praktikanter tas emot), dagcenter i Falköping som tillverkar småsaker, vika foldrar etc.

Hyresgäster finns i form av föreningen The Hollow Egg. Deras Dragon Fly Festival i hela byn skapar intäkter om mellan 20-30 000 kr/år.

Behov av verksamhetsutveckling kan vara att bemanna byn med fler professionella som möter besökarna. Byn känns ofta lite öde idag. Receptionen skulle behöva fler utbildade och vi borde kunna erbjuda bättre material till skolorna. Någon del av byn borde bli mer funktionsduglig med el, värme och matmöjligheter. Detta för att kunna erbjuda fler grupper bättre mötesmöjligheter. Någon kostnad för detta finns dock ännu inte.

Bilaga 1: Fyra forntidsgårdar

De största problemen idag är behovet av underhåll som kräver ständiga åtgärder, att alltid få ny pedagogisk sommarpersonal som gör verksamheten tungrodd och att fler fast anställda behövs om kvalitén ska hållas hög. Ett annat problem är kaféet som borde få en uppryckning med nytt golv, vidare fönsterväggar m.m. Nu finns ingen färdig lösning för att nå målet utan resurstilldelningen är så begränsad att man skjuter allt »onödigt« på framtiden.

En underhållsplan finns för tre år framåt för forntidsbyn. Det viktigaste arbetet nu avser ett långhus från bondestenåldern, nu 30 år gammalt. Diskussioner pågår om att göra denna till »utgrävningsplats« och bygga ny boplats i närheten. Eller att utesluta denna boplats.

Det finns parkering för ca 100 bilar och där 6-7 bussar kan parkera på samma yta. Inga särskilda platser för husbilar.

Det finns 4 + 3 toaletter i anläggningen och ett kafé, kallad servering. Medhavd mat kan avnjutas på fyra fikaplatser med bord i anslutning till mottagningsbyggnaden.

Sophanteringens ombesörjs av Falköpings kommun. Man har komposthantering med sex fraktioner. Anläggningen har enskild brunn med pumpsystem till kommunens avloppsnät. Man har också kommunalt vatten.

Verksamheten var miljöcertifierad tidigare men behöver återställas igen då serveringen under 2012 varit uthyrd till entreprenör. Verksamheten är miljödiplomerad enligt Falköpings kommuns diplomeringsystem.

Övriga synpunkter

Inför sammanslagning med museet vill man återgå till kärnverksamheten, att utveckla pedagogik och fungera som besöksanläggning utan övertro på kommersiell framgång via konferenser, souvenirer etc. Alla driftsformer har försökts, ändå är det för få som kommer på besök. Forntidsbyar riskerar att bli verksamheter för nördar som kanske "stänger besökare ute" genom sin interna fokus.

Kanske ska Ale skänka sin gård till Ekehagen som ändå verkar ha mer besöksmässig framgång?

Sammanfattning av verksamheten vid Hornbore By, Hamburgsund

Profilområde/tema: Vikingatid, upplevelseanläggning

Kommun: Tanum

Socken/församling: Kville

Fastighet: Rörvik

Verksamhetsstart: 1997

Driftsform idag: Efter föreningskonkurs 2005 är det privat fastighetsägare som arrenderar ut mark och byggnader samt kommunal »uteförskola« som inhyses i privat byggnad, tidigare entrébyggnad till vikingabyn.

Driftsform från start: Föreningsregi, ekonomisk förening under BUF, Tanum (Barn och ungdomskulturföreningen i Tanum) BUF hade dramautbildning med vikingatid som tema. Man lockade barn och ungdom med lägerskolor. Även familjeinriktning med »provapåverksamhet« för barn och vuxna. Olika EU-projekt gav efterhand medel till husbyggen.

Informanter: Espen Sörensen, Andreas Johansson 2013-01-02

Gården består av tio »vikingatida« byggnader samt en modern byggnad innehållande förskola. Dessutom finns två bryggor för skepp/båtar. Två av båtarna ägs av föreningen Hornbore Ting och en båt av annan förening. Båtarna ligger kostnadsfritt vid bryggan och föreningen har också tillgång till ett av husen vid stranden som byggts i föreningens regi.

Marken ägs av privat markägare som tidigare endast arrenderat ut marken. Efter föreningskonkursen 2005 har han nu köpt byggnader m.m. och arrenderar ut till en privatperson under senare år. Markägaren var för övrigt ordförande i föreningen Hornbore Ting tidigare.

Från början var målgruppen barn och ungdom med lägerskolor. Det fanns även familjeinriktning med provapåverksamhet för både barn och vuxna. Olika EU-projekt gav efterhand medel till husbyggen. BUF var initiativtagare och sökte medel, bl.a. från EU, JAK, Thordénfonden, Brandt/Volvo m.fl.

Idag är målgruppen främst vuxna som lockas av provapåaktiviteter, både med och utan barn.

Under senare år är anläggningen öppen endast för förbokade grupper, inte minst privata fester, företag m.fl. På grund av minimal lönsamhet kommer arrendatorn inte att fortsätta verksamheten 2013 varför det råder osäkerhet kring byns framtid.

Verksamheten bedrivs under sommarhalvåret förutom förskolan som har verksamhet året runt.

Bilaga 1: Fyra forntidsgårdar

Högsäsong är under 6 veckor då olika evenemang avlöser varandra.

Från början hade man tre åretruntanställda och tio sommaranställda. Efter omorganisationen efter konkursen 2005 är det endast arrendatorn som köper tillfällig arbetskraft i samband med events o.l. Det finns inga ideellt engagerade i verksamheten.

Man har inga djur såsom tidigare, endast katt och höns vilka ägs av förskolan.

Antal besökare var från början imponerande med mellan 1500–3000 personer de första åren.

Idag är det endast »gillesverksamhet« som innefattar endast en begränsad skara. Statistik saknas.

Tillgänglighet för rörelsehindrade är någorlunda acceptabel, dock mest naturmark. Till byggnaderna är tillgängligheten begränsad beroende på marknivåer, trappor, trösklar m.m.

Tidigare fanns åtta informationsskyltar som nu är nedmonterade. Tidigare fanns också broschyr och karta men inte längre. Däremot finns information på webben; www.vikingaby.se

För vuxna erbjuder man gillesverksamhet vilket inbegriper festarrangemang av olika slag. Det kan vara företagsevent, bröllop, födelsedagsfester etc. För unga och ungdom finns ingen särskild verksamhet idag. Någon särskild lekmiljö finns inte heller, förutom förskolans.

Inga byggnader är uppvärmda förutom förskolan.

Ekonomisk omslutning är inte känd då anläggningen är utarrenderad till privatperson. Det finns inga bidrag från annan organisation, inte heller medlemsavgifter eller souvenirförsäljning. Endast intäkter i form av tidigare kommenterade events m.fl. Souvenirer fanns tidigare i entrébyggnaden, idag förskola. Förskolan hyr lokaler direkt av markägaren och inte av vikingabyns arrendator. Markarrendet för vikingagården låg tidigare på ca 50 000 kr idag okänd siffra.

Samarbete fanns tidigare med andra forntidsbyar i regionen och även tillfällig samverkan via bl.a. Interregprojekt (EU) med Sarpsborg.

Anläggningen är i stort behov av utveckling och förhoppningen är nu att kommande arrendator ska vända den negativa trenden. Företagsformen kommer att vara utslagsgivande eftersom det är alltför kostsamt att driva verksamhet under bara 6 veckor till ett alltför högt arrende. Det finns idag ingen kostnadsberäkning på en tänkt konceptutveckling.

Största problemet är ett alltför kostsamt arrende, en privatekonomi klarar inte detta. Trots förhandlingar med markägaren är kostnaden för hög. Det finns möjligheter till ideellt arbete inom föreningen Hornbore Ting men medlemmarna här vill inte ställa upp med egen tid för att sedan se pengarna gå direkt till markägararrende. Hade man sett en upprustning och underhåll som resultat hade läget varit annorlunda.

Underhållsplan saknas. Det primära underhållsbehovet gäller husen vars takbärande, nedgrävda stolpar alltid kräver kontroll och utbyten.

Det finns parkering för ca 30 bilar medan bussar släpper av passagerare vid den intilliggande campingen. Det finns heller inga särskilda platser för husbilar.

Anläggningen har två toaletter samt pissoar i långhuset (förutom i förskolan).

Bilaga 1: Fyra forntidsgårdar

Idag är det endast gillesarrangemang som gäller varför kafé saknas. Besökare kan äta medhavd mat nere vid sjösidan och under tak men ingen plats är särskilt utpekad.

Sophanteringen är begränsad och allt transporteras från gården efter gillen och andra arrangemang.

Anläggningen är ansluten till kommunalt avlopp.

Frågan om miljömedvetenheten är kanske inte relevant för själva anläggningen men är ändå viktig del av »gilleskonceptet«. I konceptet ingår förståelse och medvetenhet om miljöfrågor idag jämfört med »profiltemat« dåtid/vikingatid.

Övriga synpunkter

Om man skapar företagsverksamhet av en tidigare experimentell verksamhet försvinner med all sannolikhet underlaget för att skaffa medel för forskning m.m. Stor risk för att det blir ännu ett High Chaparall!

Det går inte att driva en sådan här »museal verksamhet« som företag endast, det måste finnas koppling till ett etablerat museum för ämnets trovärdighet och för en logisk verksamhetsutveckling.

Hornbore Ting är en ideell förening med huvudsyfte att arrangera marknaden på Homborgs Slott varje år. Första tinget arrangerades 1993. Under marknaden (i början av augusti) uppförs teater, kampuppvisning, hantverkare, musiker, storytelling. Man är även en förening vars medlemmar bildar nätverk med andra föreningsmedlemmar i Norden för stridslekar, utbildning m.m. Föreningen betalar ca 2000 kr i hyra till markägaren för att ha tillgång till vissa lokaler och kunna använda mark och hus.

Två båtar ägs av Hornbore Ting medan den största båten Hegrin ägs av en förening, ett båtlag sedan konkursen 2005. De tre båtarna har Hornbore by som hemmahamn.

Hornbore by bestod från början av tre föreningar; ekonomisk förening Hornbore Nyckel med personalansvar och drivande av verksamheten. Ideella föreningen Hornbore Ting med verksamhetsintressen samt BUF. Egentligen var det Hornbore Nyckel som gick i konkurs 2005.

2013-04-17 // L-E H

